

5.1. Yhteinen vastuu koulupäivästä

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestäväää elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. **Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää kouluun kiinnittymistä¹**. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhoito ja **oppimisen tuki** kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjaukseen, opiskeluhoillon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuksista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. **Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy²**, sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja **didaktisilla** ratkaisuillaan ja ohjausotteillaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen.

Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja **opiskeluhoollollisen tukeen toteutuu**. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti **opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten** kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovitusta tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluuissa. Koulun tehtävänä on puuttua **suunnitelmallisesti³** poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

¹ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

² Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

³ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

5.1.1 Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla.⁴

Koulussa opitaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelua varten voidaan paikallisesti laajentaa esimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää.⁵

Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.⁶

Opiskeluhoolto on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön. Opiskeluhoolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen edistävät oppilaan kiinnittymistä yhteisöön. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seurantaa ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhooltotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus.⁷

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä.⁸ Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön.⁹

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa.¹⁰

⁴ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)

⁵ Perusopetuslaki 11 §, 14 § (628/1998), valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 6 §

⁶ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

⁷ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)

⁸ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)

⁹ Perusopetuslaki 29 § (626/1998)

¹⁰ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

5.1.2 Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoja. Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan kenen tehtävänä ja miten on seurata koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu-, luokka- ja yksilötasolla.¹¹

**On tärkeää, että poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta. Poissaolosta ilmoitetaan huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle mahdollisimman pian.¹² Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisiin.¹³ Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovi-
taan yksilöllisesti.¹⁴**

5.1.3 Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

**Poissaolojen taustasyyt ovat moninaiset ja ne voivat liittyä niin yhteiskunnan, koulun, oppilaan kuin kodinkin tapahtumiin ja muutoksiin. Oppilaan kannalta tarkoituksenmu-
kaisten tukitoimien tarjoamiseksi on hyvä selvittää poissaolojen taustasyitä siinä määrin
kuin se on mahdollista. Syiden selvittäminen ja vastuut sovitaan tiiviissä yhteistyössä
oppilaan, huoltajien, opettajien ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa.¹⁵
Opetuksen järjestäjän ja koulun tulee tunnistaa kouluun ja kouluyhteisöön liittyviä teki-
jöitä poissaolotilanteissa ja puuttua niihin.¹⁶**

**Yksittäisen oppilaan poissaoloihin puututaan opetuksen järjestäjän tekemän poissaoloi-
hin puuttumisen toimintamallin mukaisesti.¹⁷ Opettaja voi konsultoida yksittäisen oppi-
laan asiassa opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisia opiskeluhoitotuen tarpeen arvi-
oimiseksi ja tilanteen selvittämiseksi. Monialainen työskentely on tärkeää käynnistää
mahdollisimman varhain. Tarvittaessa kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä
(yksilökohtainen). Ryhmässä selvitetään oppilaan tuen tarvetta, järjestetään tukea ja seu-
rataan tilannetta.¹⁸ Opiskeluhoitopalveluista oppilas ohjataan tarvittaessa koulun ulko-
puolisiin sosiaali- ja terveydenhuollonpalveluihin.¹⁹**

**Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien op-
pimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä.²⁰ Mikäli oppilas ei terveydentilan tai
painavan muun syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen,
tulee viimesijaisena keinona harkita päätöksen tekemistä erityisistä opetusjärjestelyistä
ja oppimissuunnitelmasta ja siitä, miten oppilaan opetus, oppimisen tuki ja arviointi jär-
jestetään poissaolojakson aikana.²¹**

**Tarvittaessa on otettava yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehtävä
lastensuojeluilmoitus.²²**

¹¹ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

¹² Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

¹³ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § (1287/2013)

¹⁴ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)

¹⁵ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013), perusopetuslaki 3 § (626/1998)

¹⁶ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

¹⁷ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

¹⁸ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)

¹⁹ Terveydenhuoltolaki 15 a §, 16 §, 17 a § (1326/2010), sosiaalihuoltolaki 5 §, 10 §, 27 c § (1301/2014), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)

²⁰ Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022), perusopetuslaki 16 §, 16 a §, 17 §, 17 a § (628/1998)

²¹ Perusopetuslaki 18 § (628/1998)

²² Sosiaalihuoltolaki 35 § (1301/2014)

KUNTAKOHTAINEN TARKENNUS TURKU

Koulun henkilöstö edistää koulun turvallisuutta. **Turvallinen oppimisympäristö, kasvatus ja oppilaiden hyvinvointi on jokaisen koulu yhteisön jäsenen vastuulla. Vuorovaikutus turvallisessa koulussa on ystävällistä, tasa-arvoista ja toista arvostavaa. Yhteisöllisyys koulussa edellyttää suunnitelmallista yhteisöllisten toimintatapojen edistämistä.** Koulun turvallisuussuunnitelma päivitetään vuosittain turvallisuusvastaavan ja muun henkilöstön yhteistyönä. Henkilöstö perehtyy suunnitelmassa määriteltyihin asioihin sekä tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin säädöksiin aina lukuvuoden alkaessa.

Koulu yhteisön aikuisten yhteinen kasvatusvastuu perustuu johdonmukaiseen yhteisiin sääntöihin ja sopimukseen sitoutumiseen. Oppilaiden sama säännöllinen positiivinen palaute sääntöjen mukaan toimimisesta, omasta työskentelystä ja käyttäytymisestä lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja hyvinvointia. Koulun järjestyssäännöt laaditaan koulun henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien yhteistyönä. Välitunneilla on riittävästi välituntivalvoja ja heidän näkyvyytään tehostetaan huomioliiveillä. **Koulun aikuiset valvovat aktiivisesti välitunnin turvallisuutta. Välituntivalvoja on tarpeeksi. Oppilaiden mahdollisuutta liikkua välitunneilla tuetaan. Myös siirtymätilanteet ovat suunnitelmallisia koulupäivän osia. Niissä tulee olla riittävästi aikuisia paikalla, jotta niistä tulee turvallisia ja valvottuja.**

Koulu yhteisö sitoutuu kiusaamisen ehkäisemiseen ja kiusaamiseen puuttumiseen. Koulut voivat hyödyntää esimerkiksi koulukiusaamista ehkäisevää Kiva koulu -ohjelmaa. Koulu kirjaa vakavat kiusaamistapaukset, väkivaltatilanteet ja uhkailut erilliseen lomakkeeseen (Tukimateriaali).

Vastuu oppilaan terveellisestä ja turvallisesta koulupäivästä ja auttamisvelvollisuus ensiaputilanteissa on jokaisella koulu yhteisöön kuuluvalla aikuisella. Pitkäaikaissairasta oppilasta tuetaan omahoidon toteuttamisessa koulupäivän aikana. Yhteistyössä oppilaan, huoltajien, koulun edustajien, kouluterveydenhuollon ja/tai erikoissairaanhoidon toimijoiden kesken sovitaan tapauskohtaisesti työnjako, vastuut ja toimintatavat. Ne kirjataan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin. Pitkäaikaissairaana oppilaan koulupäivän aikana tapahtuvassa hoidossa käytetään apuna erillistä ohjetta (Tukimateriaali) tai esimerkiksi Sosiaali- ja terveysministeriön ohjetta diabeteksen koulupäivänaikaisesta hoidosta. Oppilaan terveyden, turvallisuuden ja opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto oppilaasta siirretään hänen kanssaan työskenteleville aikuisille.

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Koulu työn käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria. Kaikkien tässä käsiteltävien asioiden osalta koulu kohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään koulu kohtaisessa opetussuunnitelmassa ja/tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

KUNTAKOHTAINEN TARKENNUS TURKU

Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen

Hyvinvoivassa ja myötätuntoisessa kouluyhteisössä jokainen kokee olevansa tärkeä ja arvostettu. Jokaisella kouluyhteisön jäsenellä on vastuu siitä, miten jokainen kohtaa ja kohtelee kaikkia muita. Hyvinvoiva kouluyhteisö vahvistaa jokaisen kouluun kiinnittymistä ja ennaltaehkäisee poissaoloja. Kouluissa käytössä oleva kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma ja tukioppilas-, kummi- ja tutortoiminta sekä vertaissovittelumalli vahvistavat hyvinvoinnin edistämistä.

Kouluun kiinnittyminen

Kouluun kiinnittymisellä tarkoitetaan lapsen ja nuoren asennetta ja sitoutumista koulunkäyntiin. Kouluun kiinnittymiseen vaikuttavat kouluun liittyvät tunnekokemukset, osallisuus koulussa sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin panostaminen. Koulun tehtävänä on luoda oppilaalle edellytykset kouluun kiinnittymiselle.

Turun peruskouluissa opetetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja, jotta oppilaat oppivat kunnioittamaan työrauhaa, keskittymään ja olemaan läsnä. Tunne- ja vuorovaikutustaitoja opettamalla ei ainoastaan tueta oppituntien sujumista, vaan myös vahvistetaan lasten ja nuorten kaverisuhteiden luomista. Koulun aikuisten antamalla ohjauksella on tässä merkittävä rooli, sillä he auttavat lapsia kohtaamaan tunteensa sekä tunnistamaan ja käsittelemään niitä. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen liittyy myös ryhmäyttäminen, jota tulee tehdä jatkuvasti. Ryhmäyttäminen on jatkuva prosessi, jossa ryhmän jäsenten välistä keskinäistä tuntemista, luottamusta, turvallisuutta ja vuorovaikutustaitoja tietoisesti kehitetään.

Jotta kouluun kiinnittymistä tapahtuu, tulee koulussa huolehtia:

- ***ryhmäytymisestä ja turvalliseen luokkailmapiiriin panostamisesta***
- ***kiusaamisen ennalta ehkäisemisestä ja kiusaamiseen puuttumisesta***
- ***tuesta nivelvaiheissa***
- ***tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelusta osana opetusta***
- ***oppilaiden osallisuuden edistämisestä***
- ***oppimisvaikeuksien tunnistamisesta ja tukemisesta***
- ***joustavasta opintojen etenemisestä ja eriyttämisestä***
- ***yksilöllisistä ja monipuolisista mahdollisuuksista osaamisen osoittamiseen***
- ***hyvän ja luottamuksellisen oppilas-opettajasuhteen ylläpitämisestä.***

Kouluun kiinnittyminen vahvistaa läsnäoloa ja ehkäisee koulupoissaoloja. Opettajat ja muut koulun ammattilaiset voivat osaltaan ennaltaehkäistä koulupoissaolojen syntymistä panostamalla oppilaiden hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen. Koulupoissaolojen kierre alkaa tavallisesti myöhästelyn lisääntymisestä ja yksittäisistä poissaoloista tietyiltä oppitunneilta, joten näihin on tärkeää kiinnittää huomiota. Kouluun lähtemisen haasteet ja poissaolot näkyvät usein ensimmäisenä kotona. Siksi koulupoissaolojen ennaltaehkäisyn kannalta on tärkeää, että koulun ja kodin välinen yhteistyö on säännöllistä ja avointa. Sekä yhteisöllisen että yksilökohtaisen opiskeluhuollon rooli kouluun kiinnittymisen tukemisessa ja koulupoissaolojen ennaltaehkäisyssä on merkittävä.

Poissaolojen ennaltaehkäisyn kannalta on erityisen tärkeää, että koulussa seurataan ja tilastoidaan poissaoloja. Vaikka poissaolojen seuraaminen on tärkeää, on tärkeää muistaa huomioida positiivisesti oppilaan läsnäolo koulussa.

Poissaolojen seuraaminen ja niistä ilmoittaminen

Poissaoloihin puuttumisen painopiste on koululäsnäolon tukemisessa, varhaisessa puuttumisessa sekä oppilaiden ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistamisessa. Poissaoloja tarkastellaan sosiaalisten suhteiden ja oppimisen valossa: oppilas on poissa kouluyhteisöstä, kaverisuhteista ja yhdessäolosta, ei ainoastaan oppimisesta. Kouluyhteisöön kiinnittämisen ja poissaoloihin puuttumisen toimintamallissa poissaoloihin lasketaan kaikki poissaolot, myös ennalta anotut lomat ja huoltajan selvittämät poissaolot. Koulun henkilöstö on tärkeä perehdyttää ja huoltajia tiedottaa ennaltaehkäisevistä ja puuttumiseen liittyvistä toimintatavoista.

Turun kaupungin perusopetuksessa seurataan poissaoloja kunta-, koulu- sekä oppilastasolla ja poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta. Turun kaupungin perusopetuksessa noudatetaan alueellista poissaolomallia, jonka toteuttaminen koulun tasolla on rehtorin vastuulla.

Poissaolojen seuraaminen edellyttää, että jokainen opettaja merkitsee poissaolot Wilmaan/ DigiOneen. Oman luokkansa poissaolojen seuraamisen koordinoinnista vastaa alakoulussa luokanopettaja ja yläkoulussa luokanohjaaja. Poissaolojen varoitusmerkkeihin reagoidaan heti, jotta mahdollinen poissaolokierre saadaan katkaistua mahdollisimman varhain. Vaikka poissaolojen seuraaminen on tärkeää, vahvistetaan oppilaan kouluun kiinnittymistä positiivisella palautteella ja huomioidaan oppilaan läsnäolo koulussa.

Kouluarjessa yhteisöllistä opiskeluhuoltoa ja monialaista osaamista tulee johtaa suunnitelmallisesti siten, että pedagogisen ja opiskeluhuollollisen osaamisen ja osallisuuden yhteensovittaminen on mahdollista koulun hyvinvointityöskentelyssä. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksistä huolehtimiseen. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, opiskeluhuollon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen kouluvuoden aikana.

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Poissaolojen seuranta on oppilaiden kouluhyvinvoinnin seurantaa. Poissaoloihin puuttumisen oikea-aikaisuus sekä eri ammattiryhmien keskinäinen matalan kynnyksen konsultaatio on tärkeää monialaisessa yhteistyössä. Oppilaan poissaolotilanteiden selvittämisessä on tärkeää kartoittaa poissaolojen taustasyitä ja tehdä monialaista strukturoitua yhteistyötä sovittujen yhteistyökäytänteiden mukaisesti.

Poissaoloihin puuttumisen mallin mukaisesti poissaoloja seurataan kootusti Turun perusopetuksen johtoryhmässä neljä kertaa vuodessa. Koulutasolla poissaolojen seuranta ja tiedottamista tehdään tehostetusti erityisesti lomajaksojen jälkeen (lokakuu, tammi- ja helmikuu, maaliskuu ja toukokuu).

Koulu-, luokka- ja luokka-astekohtaiset poissaolomäärät käydään läpi yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän kokouksissa säännöllisesti. Poissaolojen tarkastelu antaa tietoa oppilaiden kouluun kiinnittymisen ja läsnäolon kokonaistilanteesta ja mahdollistaa monialaisen, yhteisöllisen työskentelyn kohdentamisen luokkakohtaisten tarpeiden mukaan. Poissaolotietoa ja muuta koulussa kerättävää hyvinvointitietoa tarkastellaan rinnakkain.

Wilma-tietojärjestelmä tuottaa automaattiset poissaolokoosteet seurannan tueksi, kun poissaolotunteja on kertynyt 50 tuntia, 100 tuntia ja 150 tuntia /oppilas. Kooste tulee wilma-viestinä luokanopettajalle/luokanohjaajalle ja huoltajalle. Poissaolokooste on seurannan apuväline ja jokaisen oppilaan tilannetta on tarkasteltava yksilökohtaisesti tilannearvioita tehtäessä.

Koulun ja kodin välisessä poissaoloihin liittyvässä viestinnässä on tärkeää painottaa kannustavaa ja tukea tarjoavaa lähestymistapaa. On tärkeää, että luokanopettaja/luokanohjaaja tai muut oppilasta opettavat aikuiset ilmoittavat oppilaan luvattomista poissaoloista välittömästi huoltajalle.

Koulu tarjoaa tukea poissaolojen aiheuttamiin oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyviin haasteisiin jo varhaisessa vaiheessa. Oppilaan omat näkemykset on tärkeää ottaa huomioon kouluun kiinnittymisen vahvistamisessa. Opiskeluhuollon konsultaatiota tulee hyödyntää jo varhaisessa vaiheessa. Monialainen asiantuntijaryhmä (MAR) tai perhe- ja sosiaalipalvelujen konsultointi palvelutarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoituksen tekemiseksi ovat tärkeitä varhaisenkin puuttumisen menetelmiä poissaolojen mahdollisten taustasyiden selvittämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi.

Poissaoloihin puuttumisesta laadittu opetussuunnitelmaa täydentävä toimintamalli koulun henkilöstön, opiskeluhuollon sekä huoltajien käyttöön.

Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö huoltajien kanssa poissaoloja ennalta ehkäisevän työskentelyn suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa tukee oppilaan myönteistä kouluun kiinnittymistä ja vahvistaa koululäsnäoloa. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä.

Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Huoltajia tiedotetaan säännöllisesti mm. vanhempainilloissa, Wilmassa ja verkkosivuilla kouluyhteisöön kiinnittämisen ja poissaoloihin puuttumisesta sekä siihen liittyvistä opiskeluhuoltohenkilöstön palveluista.

Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta. Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Poissaolotilanteissa koulun toimijoiden välinen yhteistyö sekä yhteistyö oppilaan ja huoltajien kanssa on keskeistä.

Poissaolojen seuranta koulun opiskeluhoitoryhmässä (KOR)

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Yhteisöllisen opiskeluhoollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja ongelmien ennaltaehkäisyä. Yhteisöllinen opiskeluhoito on osa oppimisen yksiköiden toimintakulttuuria ja opiskeluhyvinvointityötä. Sen avulla lisätään oppilaiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä oppimisympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Kaikkien koulussa työskentelevien on tehtävissään edistettävä oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointia sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä.

Koulun opiskeluhooltoryhmä kokoontuu säännöllisesti ja sitä johtaa koulun rehtori tai apulaisrehtori. Koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä koostuu sovitusta koulun henkilöstön ja opiskeluhoitopalveluiden edustajista. Yleisimmin opiskeluhooltoryhmään kuuluvat rehtori tai apulaisrehtori, opiskeluhoollon psykologi ja kuraattori, kouluterveydenhoitaja, opinto-ohjaaja sekä laaja-alaisia erityisopettajia. Opiskeluhooltoryhmässä voi olla myös muita jäseniä, esimerkiksi koulunuorisotyöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja, oppilaskunnan ja huoltajien edustajia sekä muita lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviä viranomaisia ja toimijoita. Koulukohtaisesti kuvataan koulun lukuvuosisuunnitelmassa koulukohtaisen yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän (KOR) kokoonpano, säännöllinen koontumisaika, oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen, yhteistyökumppanit sekä toiminnan arviointi ja kehittäminen.

Opiskeluhooltoryhmä suunnittelee vuosikellon avulla lukuvuosittaista toimintaansa hyödyntäen käytössä olevia terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin mittareiden tuloksia suunnittelun pohjana. Opiskeluhooltoryhmässä käsitellään suunnitellusti kouluterveyskyselyn tulokset, poissaolotilastot ja muut oppilaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä koulun toimintakulttuuria mittaavien kyselyjen tulokset, kriisisuunnitelmat ja koko kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävät mallit. Vuosikello sisältää sekä opiskeluhooltoryhmän omaan työskentelyyn kuuluvia asioita että myös koulussa toteutettavaa hyvinvointiin tähtäävän yhteisöllisen työn muotoja. Siinä kuvataan yhteistyö muiden sidosryhmien kanssa. Jokaisesta opiskeluhooltoryhmän tapaamisesta kirjoitetaan muistio, joka tulee olla sekä koulun henkilöstön että opiskeluhooltoryhmän jäsenten saatavilla yhteisesti sovitussa paikassa. Opiskeluhooltoryhmän toimintaa arvioidaan vähintään kerran lukuvuodessa.

YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON TOIMINTA

- koko kouluhenkilöstön yhteinen toiminta
- tietoisuus poissaoloista hyvinvoinnin ja oppimisen riskitekijänä
- tavoitteena turvallinen ja reilu oppimisympäristö: psyykinen, fyysinen ja sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus
- yhteisöllisyys: arjen myönteinen vuorovaikutus ja kohtaaminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, jatkuva ryhmäyttäminen (monialaisen osaamisen hyödyntäminen opettaja- ja monialainen toimija- ryhmä/luokkatasolla), oppilaiden ja huoltajien osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollistaminen ja vahvistaminen
- yleisten oppimista ja osallisuutta estävien tekijöiden tunnistaminen ja poistaminen
- POISSAOLOTARKASTELUT: tavoitteena ennakoivat työotteet, ilmiötietoisuuden lisääminen ja tarvittaessa luokkatasoiset interventiot

Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan koulukohtaisten opiskeluhooltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat sekä oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin sekä terveystarkastuksiin liittyvä yhteistyö.

Tarkennukset koulujen lukuvuosisuunnitelmiin

Turun perusopetuksen koulut tarkentavat lukuvuosisuunnitelmassa koulukohtaiset käytännöt kouluun kiinnittymisen vahvistamiseen sekä poissaolojen seurantaan ja puuttumiseen.

Lisäksi koulut kuvaavat vuosittain koulujen lukuvuosisuunnitelmiin seuraavat asiat:

- Millainen on hyvä ja turvallinen koulupäivä? Mistä hyvä koulupäivä koostuu? Välitunnit tulee huomioida yhtenä tärkeänä koulupäivän osana.**
- Miten koulu toimii oppivana yhteisönä hyvän kouluarjen toteuttamisessa?**
- Miten koulussa tuetaan hyvää ilmapiiriä ja ryhmäytymistä? Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen**
- Miten kouluyhteisön jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta tuetaan?**
- Mitä on osallisuus koulussa. Miten osallisuus näkyy kouluarjessa? Miten se toteutuu jokaisen oppilaan kouluarjessa?**
- Miten osallisuuden toteutumista arvioidaan?**
- Mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön muodot ja toteuttamisen keskeiset periaatteet?**
- Miten yhteistyötä mahdollisten koulun ulkopuolisten toimijoiden (esim. iltapäivätoiminnan palveluntuottajien) kanssa organisoidaan ja yhteistyötä kehitetään?**